

Handleiding
Comparitie na antwoord in AR-zaken
Gerecht in eerste aanleg Curaçao

VOORWOORD

In het Gerecht in eerste aanleg Curaçao wordt in een civiele zaak waarin een conclusie van antwoord is ontvangen, in beginsel een mondelinge zitting (comparitie na antwoord genoemd) gehouden.

Van dit uitgangspunt tot het gelasten van een comparitie na ontvangst van de conclusie van antwoord, wordt slechts bij uitzondering afgeweken. Gedacht dient dan te worden aan feitelijk of juridisch gecompliceerde zaken. Ook in dergelijke complexe zaken kan overigens een comparitie worden gelast om afspraken over de verdere procedure te maken.

Doel van de comparitie na antwoord is om informatie te verkrijgen, een schikking te beproeven en/of procedureafspraken te maken.

Uit onderzoek blijkt dat het houden van een zitting in een vroeg stadium van het geschil efficiënt en effectief is en door partijen als rechtvaardig wordt ervaren. De zitting levert voor de rechter veelal een goed beeld op van het geschil, zodat op basis van de feiten een beslissing kan worden genomen.

Deze handleiding is opgesteld door de rechters van de civiele sector Curaçao om de advocatuur en rechtzoekenden meer inzicht te verschaffen in wat zij kunnen verwachten van een comparitie na antwoord te Curaçao. Ook is de handleiding bedoeld om inzicht te geven in wat van partijen wordt verwacht voorafgaand aan en tijdens de zitting.

Op 11 mei 2017 is een presentatie gehouden voor de advocatuur van Curaçao en Bonaire over de in deze Handleiding opgenomen uitgangspunten. De door de advocatuur gemaakte opmerkingen zijn verwerkt in deze Handleiding.

In de handleiding wordt verwezen naar rechtsregels, maar de handleiding vormt zelf geen recht en beoogt niet af te wijken van het vastgestelde Procesreglement 2016.

De handleiding richt zich in beginsel op een voor wat betreft omvang en complexiteit gemiddelde civiele AR zaak.

Mrs. Sijsma en Scholte,
juni 2017

INHOUDSOPGAVE

WETTELIJKE KADER	4
SUBSTANTIËRINGSPLICHT: ARTIKEL 18c Rv	4
DAGBEPALINGEN	5
Conventie en reconventie	5
AANLEVEREN STUKKEN: WANNEER?	6
Reconventie.....	6
INDIENEN STUKKEN: HOE?	7
VOORBEREIDING	7
VERLOOP	7
Startfase	8
Informatiefase.....	8
Schikkings-/onderhandelingsfase	8
Afsluitende fase	8
NA COMPARITIE: PLEIDOOI?	9
COLOFON	10

WETTELIJKE KADER

Ingevolge artikel 177 van het Wetboek van Rechtsvordering (hierna: Rv) kan de rechter in elke stand van het geding, op verzoek van een der partijen of ambtshalve, partijen gelasten, in persoon dan wel vertegenwoordigd, op de bepaalde dag en het bepaalde uur voor hem te verschijnen tot het geven van inlichtingen. De rechter kan daarbij of op een later tijdstip aan partijen of aan een van hen bevelen bepaalde stellingen bij de verschijning mondeling toe te lichten of, in overeenstemming met artikel 141 Rv, bepaalde op de zaak betrekking hebbende boeken, bescheiden, andere gegevensdragers of voorwerpen over te leggen.

Ingevolge artikel 20 lid 2 Rv is de rechter bevoegd om in alle gevallen en in elke stand van het geding, de persoonlijke verschijning van een of meer der partijen te gelasten ten einde een vereniging te beproeven indien de zaak hem voor minnelijke schikking vatbaar schijnt.

Artikel 32 van het Procesreglement 2016 (hierna: Pr) bepaalt in dit kader dat nadat de gedaagde een conclusie van antwoord heeft ingediend, dan wel, in geval van verzet, de opposant zijn verzoekschrift heeft ingediend, in beide gevallen ongeacht of een eis in reconventie is ingesteld, de rechter een verschijning van partijen ter terechtzitting beveelt (hierna te noemen: comparitie na antwoord), zowel met het oog op de mogelijkheid van een minnelijke schikking als bedoeld in artikel 20 Rv, als met het oog op het verkrijgen van inlichtingen als bedoeld in artikel 177 Rv, alsook met het oog op de mogelijkheid procedureafspraken te maken, tenzij hij oordeelt dat een comparitie niet wenselijk is.

SUBSTANTIËRINGSPLICHT: ARTIKEL 18c Rv

Artikel 18c Rv bepaalt:

Partijen zijn verplicht de voor de beslissing van belang zijnde feiten volledig, naar waarheid en in een zo vroeg mogelijk stadium aan te voeren. Wordt deze verplichting niet nageleefd, dan kan de rechter daaruit de gevolgtrekking maken die hij geraden acht.

Voor het welslagen van een comparitie na antwoord is het van belang dat partijen zich bewust zijn van genoemd artikel; de substantiëringsplicht. De kern is dat de feiten **volledig**, naar **waarheid** en in een **zo vroeg mogelijk stadium** worden aangevoerd. Om de rechter een goed beeld te geven van het geschil dienen het verzoekschrift en/of de conclusie van antwoord daarom de grondslag, het verweer en de daarbij behorende relevante feiten en de onderliggende stukken, zo compleet mogelijk uiteengezet, te bevatten. Dit betekent ook dat op het van tevoren bekende verweer van gedaagde dient te worden ingegaan bij verzoekschrift. Relevante gegevens achterhouden is niet in overeenstemming met de substantiëringsplicht en de eisen van een goede procesorde.

Worden de voor de beslissing van belang zijnde feiten niet volledig, naar waarheid en in een zo vroeg mogelijk stadium aangevoerd, dan kan de rechter de gevolgtrekkingen maken die de rechter geraden acht. Een gevolgtrekking kan zover gaan dat een vordering wordt afgewezen. Ook valt niet uit te sluiten dat een rechter overgaat tot vaststelling van wat hij op grond van de beschikbare feiten zelf aannemelijk acht en een taxatie maakt van hoe hij vermoedt dat de feiten

liggen. Daarbij kan het gebeuren dat het standpunt van de wederpartij van degene die de substantiëringsplicht heeft geschonden, voor juist wordt aangenomen. Verder is het mogelijk dat het schenden van genoemd artikel procedurele gevolgen heeft, zoals bijvoorbeeld het niet toestaan van het nemen van een nadere akte/indienen van stukken als dat al eerder had gekund. Ook is mogelijk dat de nodeloos gemaakte of veroorzaakte kosten voor rekening komen van degene die deze kosten heeft veroorzaakt (zie ook artikel 60 lid 1 Rv).

Op nieuwe verweren (bij antwoord) waarop nog niet bij verzoekschrift kon worden ingegaan, kan uiteraard wel bij comparitie van antwoord worden gereageerd. Voor een goed verloop van de comparitie na antwoord kan het nuttig zijn om reeds tijdig (zie hierna) voorafgaand aan de zitting, op eigen initiatief, een reactie bij akte¹ aan de rechter en de wederpartij te doen toekomen.

Indien eiser zijn eis wil wijzigen (veranderen of vermeerderen), dient hij in beginsel tijdig voor de zitting een akte eiswijziging aan de rechter te doen toekomen. Indien hij dat zonder goede reden nalaat, zal een eisvermeerdering ter comparitie na antwoord kunnen worden geweigerd. De eiswijziging moet altijd schriftelijk zijn (artikel 109 Rv).

Overigens kan ingevolge de tweede volzin van artikel 35 Pr na comparitie van antwoord nog re- en dupliek worden toegestaan indien de rechter dat in verband met het beginsel van hoor en wederhoor of met het oog op een goede instructie van de zaak noodzakelijk acht. Deze tweede volzin van artikel 35 Pr laat onverlet dat een partij zich moet houden aan de substantiëringsplicht; als een partij dat niet heeft gedaan, is dat geen reden voor de rechter om re- en dupliek toe te staan. De comparitie van partijen is geen intermezzo tussen schriftelijke rondes. Het is de bedoeling om met de comparitie na antwoord de procesvoering af te sluiten. De mogelijkheid van re- en dupliek kan nog wel op zijn plaats zijn als een partij niet kan worden verweten bepaalde stellingen niet eerder te hebben ingenomen of bepaalde relevante informatie niet eerder te hebben verstrekt. Ook zijn er andere gevallen denkbaar waarin de rechter het beter vindt dat het partijdebat schriftelijk wordt voortgezet.

DAGBEPALINGEN

Ingevolge artikel 32 Pr, tweede zin, beslist de rechter twee weken na de conclusie van antwoord dan wel het verzoekschrift in oppositie, of een comparitie wordt bevolen, en zo ja, bepaalt hij dag en tijdstip van de zitting.

Conventie en reconventie

Dit betekent in de praktijk dat de zaak op de maandagrol na ontvangst van de conclusie van antwoord wordt verwezen naar de maandagrol van twee weken later voor beraad comparitie na antwoord. Dit geldt ook indien bij de conclusie van antwoord een eis in reconventie is

¹ Bedacht dient te worden dat onder een akte een processtuk bevattende een korte mededeling, zoals een enkele erkenning of ontkenning, een bewijsaanbod, de aankondiging van een productie of korte reactie daarop wordt verstaan (zie artikel 1 sub d en e Procesreglement oud). Indien het processtuk deze perken te buiten gaat, kan de rechter het processtuk, geheel of gedeeltelijk, buiten beschouwing laten.

ingesteld. De rechter dient in die tussenliggende periode te beslissen of een comparitie wordt bevolen en zo ja, een datum en tijdstip te bepalen voor de comparitie na antwoord. De rechter kan in geval een eis in reconventie is ingesteld, de zaak ook eerst verwijzen voor een antwoord in reconventie. Daarna zal de zaak alsnog voor beraad comparitie na antwoord worden verwezen.

De dagbepalingen worden vervolgens vermeld op de maandagrol. Indien partijen verhinderd zijn op de bepaalde datum en tijdstip, wordt zulks uiterlijk op de maandagrol aan de rolrechter bericht. Uiterlijk de vrijdag in de week van de maandagrol dienen dan de verhinderdata van de advocaten en partijen voor de komende twee maanden te worden doorgegeven aan de backoffice van het Gerecht (bocivielar@caribjustitia.org). Daarna wordt dan een nieuwe datum bepaald. Uitstel van de op voornoemde wijze bepaalde datum wordt in beginsel niet verleend.

Ingevolge artikel 32 Pr, derde zin, kan de rechter bij de beslissing tot het gelasten van een comparitie van partijen of bij later bericht partijen instructies verschaffen en verzoeken doen en partijen inlichten over de door de rechter gewenste gang van zaken op de comparitie.

AANLEVEREN STUKKEN: WANNEER?

Met stukken wordt hier bedoeld: a. producties, b. akten, c. conclusies. Voor al die stukken geldt dat zij door de enkele indiening als hierna omschreven nog niet geacht worden deel uit te maken van het procesdossier. Pas als de rechter dat op de zitting toestaat (hetgeen ook stilzwijgend kan gebeuren), gelden de processtukken als in het geding gebracht.

Stukken dienen uiterlijk te worden aangeleverd op de derde werkdag² vóór de dag van de zitting indien het nadere producties en/of akten betreffen (art. 12 Pr).

De genoemde termijn is een uiterste termijn. Het is niet de bedoeling om tot de laatste dag te wachten indien eerder aanleveren een soepeler behandeling ter zitting kan bevorderen. Later ingeleverde stukken zullen in beginsel worden geweigerd, zulks ter discretie van de rechter. Indien de stukken zeer omvangrijk of complex zijn, kan het zijn dat de rechter oordeelt dat de eisen van een goede procesorde meebrengen dat de stukken eerder hadden moeten worden aangeleverd dan op de derde werkdag vóór de dag van de zitting.

Reconventie

Als de zaak nog niet eerder is verwezen naar de rol voor conclusie van antwoord in reconventie dan kan de verweerder in reconventie dit stuk uiterlijk de derde werkdag vóór de dag van de zitting doen toekomen aan de wederpartij en aan de rechter (art. 34 Pr).

² Een werkdag is volgens artikel 1 onder d Pr: *maandag tot en met vrijdag, met uitzondering van de dagen dat de betrokken griffie gesloten is.*

INDIENEN STUKKEN: HOE?

Stukken dienen te worden ingediend bij de griffie en te worden toegestuurd (c.q. bezorgd) aan de wederpartij (art. 10 Pr). Het daarnaast tevens in cc. e-mailen aan de rechter is toegestaan. De rechter drukt evenwel geen producties af.

Overigens: zwart-wit kopieën van foto's zijn vaak slecht te beoordelen. Het is daarom beter om kleurenkopieën van foto's aan te leveren. Daarnaast is het nuttig om na te gaan of de kopieën van de stukken leesbaar zijn en compleet.

VOORBEREIDING

Hoe beter de partij is voorbereid op de zitting, hoe beter de zitting zal verlopen. Het is dus aan te raden dat de zaak goed wordt besproken voor de zitting. De partij weet dan welke mogelijke vragen op de comparitie aan de orde kunnen komen. Ook dient de partij te worden voorbereid op de schikkingsfase (zie hierna onder *Schikkings-/onderhandelingsfase*). Het is praktisch om voor de zitting al te weten wat de partij kan en wil bieden/betalen. Belangrijk in dat kader is ook dat de advocaat of degene die namens de partij ter zitting aanwezig is, gemachtigd is tot het aangaan van een (bindende en executeerbare) schikking. De rechter zal in voorkomende gevallen een schriftelijke volmacht vragen.

Verwacht wordt dat de partij zelf altijd meekomt naar de zitting. Bij een rechtspersoon dient iemand mee te komen die namens de rechtspersoon bevoegd is (uit hoofde van zijn functie of krachtens machtiging) op te treden. Ook kan het, al naar gelang het geschil, handig zijn om een medewerker die op de hoogte is van de feiten mee te nemen. Als het niet mogelijk is dat de partij zelf meekomt naar de zitting, is het essentieel dat de partij gedurende de zitting telefonisch bereikbaar is. In bijzondere gevallen kan, als de partij uitlandig is, ook worden gevraagd (via bocivielar@caribjustitia.org) om een zitting met videoverbinding.

Het voorafgaand aan de zitting contact hebben met de andere partij, kan een manier zijn om (een deel van) de geschilpunten voorafgaand aan de zitting af te doen. Dit kan en mag.

Soms kan het nuttig zijn, voor zover zulks nog niet bij verzoekschrift of conclusie van antwoord is geschied, schriftelijke verklaringen van betrokkenen in het geding te brengen. Dit kan en mag op de wijze zoals hiervoor uiteengezet.

Het regelen van een tolk voor een comparitie van partijen is de verantwoordelijkheid van partijen zelf.

VERLOOP

Ingevolge artikel 32 Pr, vierde zin, wordt voor de comparitie na antwoord in beginsel één uur uitgetrokken.

De comparities verlopen over het algemeen via een vast stramien:

Startfase

In de startfase zal de rechter algemene informatie over het doel en de inhoud van de zitting geven en de agenda bespreken.

Informatiefase

In de informatiefase zal de rechter inlichtingen vragen aan partijen met als doel helderheid te verkrijgen over feiten en eventuele onduidelijkheden en misverstanden uit de weg te ruimen. Deze fase is, zoals hiervoor ook vermeld, niet bedoeld om nieuwe standpunten te lanceren of voor het eerst te reageren op stellingen. Dit ligt anders indien eiser niet eerder heeft kunnen reageren op (nieuwe) stellingen of verweren in de conclusie van antwoord. Reken in deze fase op een nieuwsgierige en actieve (doorvragende) rechter.

Nadat duidelijkheid is verkregen over de feiten en de informatiefase kan worden afgesloten, zullen de advocaten in staat worden gesteld adequaat het eigen juridische standpunt naar voren te brengen in reactie op de juridische argumenten van de wederpartij ter zitting. De advocaten van beide partijen zullen in beginsel vijf minuten per partij krijgen om het juridisch standpunt te bepleiten (artikel 32 Pr).

Schikkings-/onderhandelingsfase

In de schikkings-/onderhandelingsfase zal worden beproefd of partijen tot elkaar kunnen komen. De rechter neemt in deze fase een wat terughoudender rol in. De rechter zal de voor- en nadelen van doorprocederen kunnen aangeven en inventariseren of vragen of behoefte bestaat aan het geven van een voorlopig oordeel over de zaak. Het is raadzaam om reeds voorafgaand aan de zitting te bedenken of een voorlopig oordeel wenselijk is. Ook kan in deze fase de mogelijkheid van mediation worden besproken. De rechter zal partijen doorgaans de gelegenheid geven om 'op de gang' met elkaar te spreken over een oplossing. Komen partijen dan tot een schikking, dan zal een vaststellingsovereenkomst worden vastgelegd in een procesverbaal, zodat er tevens een titel is voor executie.

Mocht er te weinig tijd zijn ter zitting om een regeling te bereiken omdat er, bijvoorbeeld, nog een accountant of andere deskundigen moeten worden geraadpleegd of aanvullende stukken moeten worden overgelegd, dan kan worden gevraagd om de comparitie aan te houden.

Afsluitende fase

Vonnisrijp

Wordt geen schikking bereikt, dan zal de comparitie in de afsluitende fase belanden. In beginsel is hiermee een einde aan de procesvoering gekomen en zal vonnis worden gewezen. Ingevolge artikel 119 Rv doet de rechter, wanneer beide partijen zijn verschenen en hij beiden over en weer heeft gehoord, zoveel mogelijk – dat wil zeggen in eenvoudige en overzichtelijke zaken die zich daarvoor lenen - dadelijk uitspraak. Dit betekent dat ook terstond vonnis kan worden gewezen, dat dan ook meteen c.q. dezelfde dag op schrift wordt gezet en aan partijen wordt

mee gegeven. Mocht de zaak zich daarvoor niet lenen, zal op een latere datum schriftelijk vonnis worden gewezen.

Overigens bestaat er ook na datumbepaling voor vonnis nog de mogelijkheid om de zaak te schikken. Indien partijen met elkaar in onderhandeling zijn over een schikking kan een gezamenlijk verzoek worden gedaan om het vonnis uit te stellen (zie artikel 51 lid 2 Rv). Mocht een schikking worden bereikt dan kan deze, op verzoek, worden vastgelegd in een vonnis of proces-verbaal.

Niet vonnisrijp

Is de zaak nog niet vonnisrijp dan zullen er nadere afspraken worden gemaakt over het verdere verloop van de procedure. Gedacht kan daarbij bijvoorbeeld worden aan re- en dupliek, akten na comparitie of schorsing van de zaak in verband met mediation. Ook is het mogelijk af te spreken dat eerst over een bepaald geschilpunt zal worden doorgeprocedeerd, en voorlopig dus niet over andere geschilpunten.

NA COMPARITIE: PLEIDOOI?

De vraag of na comparitie na antwoord nog gelegenheid dient te worden gegeven voor pleidooi, wordt beantwoord in artikel 39 Pr. Ingevolge voormeld artikel kan de rechter bepalen dat geen gelegenheid zal worden gegeven voor pleidooi, indien partijen hun standpunt tijdens de comparitie na antwoord in voldoende mate mondeling hebben kunnen uiteenzetten (zie ook artikel 134 lid 1, tweede zin, Rv Nederland).

De gedachte is dat wanneer de substantiëringsplicht is nageleefd en de comparitie is benut, partijen en hun advocaat in het algemeen voldoende gelegenheid hebben gehad hun standpunt (feitelijk en juridisch) uiteen te zetten. Daarbij zal bij de beantwoording van de vragen van de rechter tijdens de behandeling van de zaak al naar voren kunnen worden gebracht wat anders bij pleidooi zou zijn aangevoerd. Bij de gelegenheid om vijf minuten het juridische standpunt te bepleiten kan nog naar voren worden gebracht wat niet al door de comparitierechter aan de orde is gesteld. Over het algemeen is zulks voldoende.

Dit kan anders zijn wanneer de wederpartij bij antwoord nieuwe verweren aanvoert en/of een vordering in reconventie instelt. Een eisende partij moet op deze nieuwe verweren en/of vordering in reconventie kunnen reageren. In de huidige opzet van de comparitie van partijen is daarvoor ook ruimte. De rechter zal partijen in het kader van zijn behandeling van de zaak ook vragen stellen over de nieuwe verweren en de vordering in reconventie en eiser zal daarop dus kunnen reageren. Bij de gelegenheid om vijf minuten het juridische standpunt te bepleiten heeft eiser eveneens gelegenheid om te reageren. Veelal zal zo voldoende ruimte en mogelijkheid bestaan om de eigen standpunten aan te voeren.

Het vorenstaande betekent dat alleen wanneer, ondanks vorenstaande mogelijkheden tot het aanvoeren van het eigen standpunt, moet worden geoordeeld dat partijen hun standpunt niet in voldoende mate mondeling uiteen hebben kunnen zetten, nog gelegenheid zal worden gegeven voor pleidooi.

COLOFON

juni 2017© Gemeenschappelijk Hof van Justitie

Adresgegevens vestiging Curaçao

Wilhelminaplein 4, Willemstad

T: +599 9 463 4111

F: +599 9 461 8341

